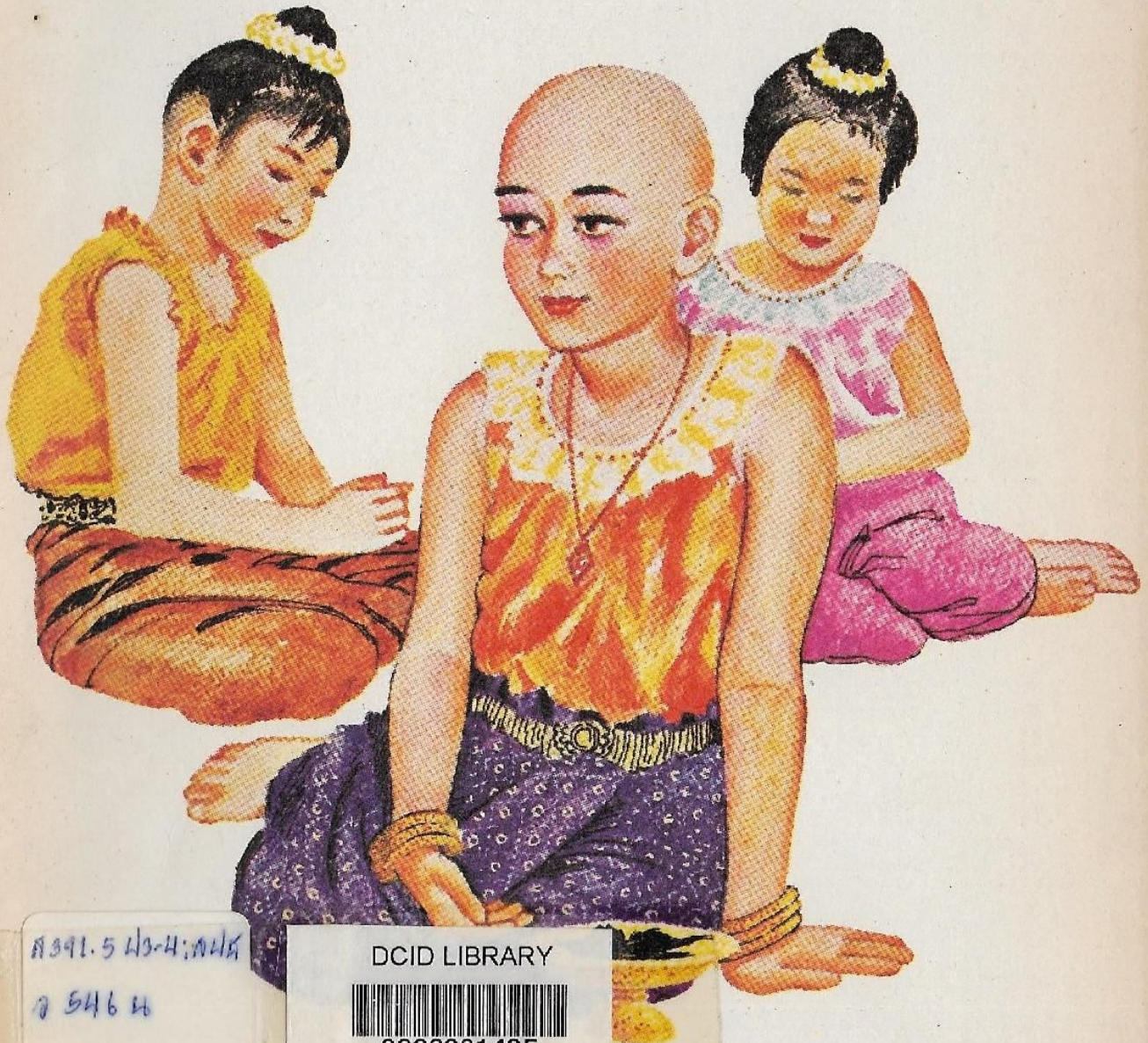

เมื่อนิ่งหน่องเป็นสาว

ค 391.5 ม3-4:คปค

จ 546 น

ด.3

DCID LIBRARY

0000001495

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ ๕.๕๐

หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เรื่อง

เมื่อนิ่งหน่องเป็นสาว

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ - ๔

ของ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๘,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๒๗

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๕.๕๐ บาท

(ห้ามขายเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้)

จัดพิมพ์โดยองค์การค้ำของคุรุสภา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

๕๒ ถนนลาดพร้าว บางกะปิ กรุงเทพมหานคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการ และสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา ๕ ได้ร่วมกันจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมื่อนิ่งหนองเป็นสาว สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๕ ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๖

(นายบรรจง ชูสกุลชาติ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เลขที่ ๐๒๒๖๓ ๔.๓
วันที่ 10 ต.ค. ๒๕๒๖
เลขที่ ๓๙๑.๕๔๓-๔๓ ๔๗๕

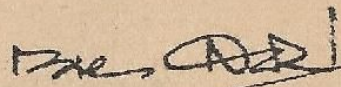
๗ 546 ๔

คำนำ

“เมื่อนิ่งหนองเป็นสาว” เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สำนักงาน
ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา ๕ จัดทำขึ้น ตามโครงการของกรม
วิชาการที่สนับสนุนให้ท้องถิ่นจัดทำสื่อการเรียนขึ้นใช้ในท้องถิ่น ตาม
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ และกระทรวงศึกษาธิการ
มอบหมายคณะกรรมการตั้งคำสั่งที่ปรากฏท้ายหนังสือนี้ เป็นผู้ตรวจ

หนังสือเล่มนี้ ให้ความรู้เกี่ยวกับพิธีโกนจุก ซึ่งเป็นประเพณีที่
ปฏิบัติกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ และปัจจุบันในบางท้องถิ่นก็ยังปฏิบัติกันอยู่
แต่อาจจะลดพิธีการบางอย่างให้น้อยลงตามความเหมาะสม ในหนังสือ
เล่มนี้ได้กล่าวไว้อย่างละเอียด ซึ่งควรที่นักเรียนจะศึกษาค้นคว้าประกอบ
การเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ ๓ - ๔ ได้เป็นอย่างดี

กรมวิชาการขอขอบคุณผู้ร่วมจัดทำ และคณะกรรมการตรวจ
ไว้ ณ ที่นี้

(นายกมล สุตประเสริฐ)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมวิชาการ

๒๙ กันยายน ๒๕๒๖

“เฮ้ ! ผมเปียมาเสียใบตอง พระดีกลองตะลุ่มตุ้มแม้ง”

เสียงตบมือร้องเข้าจังหวะของเด็กชายกลุ่มหนึ่งดังขึ้น เมื่อ นิดหนอยเดินผ่านมา นิดหนอยสะดุ้งตกใจที่วันนี้ถูกเป็นเปียยาวเพื่อยอย่าง โกรธแค้น

“ดูตัวพวกนี้เน่ ชอบยั่วนิดหนอยเสียเรื่อยเชียว”

“เฮ้ผมจุก คลุกน้ำปลา เห็นขี้หมานั่งไหว้กระຈုံห่อง”

เสียงเข้าเหยยังตามมาอย่างไม่ลดละ นิดหนอยหันไปมองและ ยิ้มอาย ๆ แล้วรีบวิ่งกลับบ้านทันที

นิตหน้อยเข้ามานั่งในห้อง หน้ากระຈกเงาบานใหญ่อย่างหงุดหงิด

“ดูซิ เจ้าผมจุกของเราทำให้เราถูกล้ออยู่บ่อย ๆ”

“อ้าว นิตหน้อยมานั่งหน้าบึ้งอยู่ทำไมล่ะลูก”

“มีแต่คนล้อผมจุกของหนูจะแม่” นิตหน้อยเข้าไปกอดเอาแม่
พลาฟหอมที่แขนแม่อย่างประจบ

“แม่ไว้อจุกหนูทำไมก็ไม่รู้ หนูอายเพื่อน”

แม่ลูบศีรษะส่วนที่โกนจนเกลี้ยงของนิตหน้อย พลาฟพูด

“นี่ล่ะไม่รู้อะไร ใช้ว่าคนเราจะไว้ใจได้ทุกคนนะจ๊ะลูก นี่รูป
ศิระษะหนูสวย และเมื่อเล็ก ๆ หนูเจ็บกระเสาะกระแสะพระท่านเลยให้หนู
ไว้ใจเพื่อเป็นมงคล ตั้งแต่นั้นมาหนูก็แข็งแรงดี ไม่เจ็บป่วยเลยจ๊ะ ถ้า
ไม่เชื่อ ลูกลองถามคุณย่าดูซิจ๊ะ”

คุณย่ายิ้มให้นิดหน่อยอย่างเอ็นดู พลังพูดเสริมขึ้นว่า “หลาน
เคยเห็นเด็กเล็ก ๆ ไหม ตรงกระหม่อมจะบางมาก”

“กระหม่อมอยู่ตรงไหนคะคุณย่า”

“ก็ตรงที่หลานไว้ใจนั่นแหละจ๊ะ การไว้ใจก็คือการป้องกันให้
กระหม่อมพ้นจากอากาศหนาวเย็น และแรงกระแทกกระทั้นภายนอกได้บ้าง
ผมจุกจึงช่วยได้มาก พอโตขึ้นก็จะตัดออกไปจ๊ะ” คุณย่าจับศิระษะนิดหน่อย
โยกเบา ๆ

“นี่ก็จนเวลาที่นิดหน่อยจะตัดจุกได้แล้วใช้ไหมคะแม่” แม่
ของนิดหน่อยถามย่า

“ใช่จ๊ะ ส่วนใหญ่นิยมตัดจุกเด็กหญิงเมื่ออายุครบ ๑๑ ปี เด็กชาย
อายุครบ ๑๓ ปี”

“ถ้าอย่างนั้นอีก ๒ - ๓ เดือนก็จะตัดจุกนิดหน่อยได้แล้ว แม่
จะให้ทำอย่างไรดีคะ”

นิดหน่อยดีใจที่แม่ถามย่าได้ตรงกับที่นิดหน่อยอยากจะถาม
พอดี

คุณย่านิ่งคิดแล้วพูดว่า “ถ้าเป็นแต่ก่อนก็ต้องทำพิธีใหญ่โตเชียว
ล่ะ มีทั้งพิธีทางศาสนา แล้วยังจะต้องฉลองกันใหญ่โต ย่ายังจำได้ว่าย่าเคย
เร่งวันเร่งคืนให้ถึงวันตัดจุกเหมือนกับนิดหน่อย และยังจำวันพิธีตัดจุกได้ดี”

นิตหนอยรู้สึกตื่นเต้นที่รู้ว่าย่าเคยไว้จุกและต้องตัดจุกเหมือนกันจึงพูดขึ้นว่า

“ย่าเล่าให้นิตหนอยฟังหนอยซิคะ ว่าทำอะไรบ้าง”

“ได้ซิ ย่าจะเล่าให้ฟัง ก่อนอื่นเมื่อย่าเล็ก ๆ ย่ามีชื่อเล่น ๆ ว่า “นึ่งหน่อง”

“แหม คล้องจองกับชื่อนิตหนอยเลยนะคะ”

“ก็นิตหนอยเป็นหลานย่านี่จ๊ะ”

แม่มียมพร้อมกับพูดว่า “แม่เล่าให้ฟังหนอยซิคะ ดิฉันก็สนใจอยากฟังเหมือนนิตหนอยค่ะ”

“ได้ซิจ๊ะ แม่จะเล่าให้ฟัง ขอตั้งชื่อเรื่องให้เลยดีไหม” ย่าถามนิตหนอย

“จะตั้งว่าอย่างไรคะย่า”

“ก็ตั้งว่า “เมื่อนึ่งหน่องเป็นสาว” ینگละ เข้าทีดีไหม”

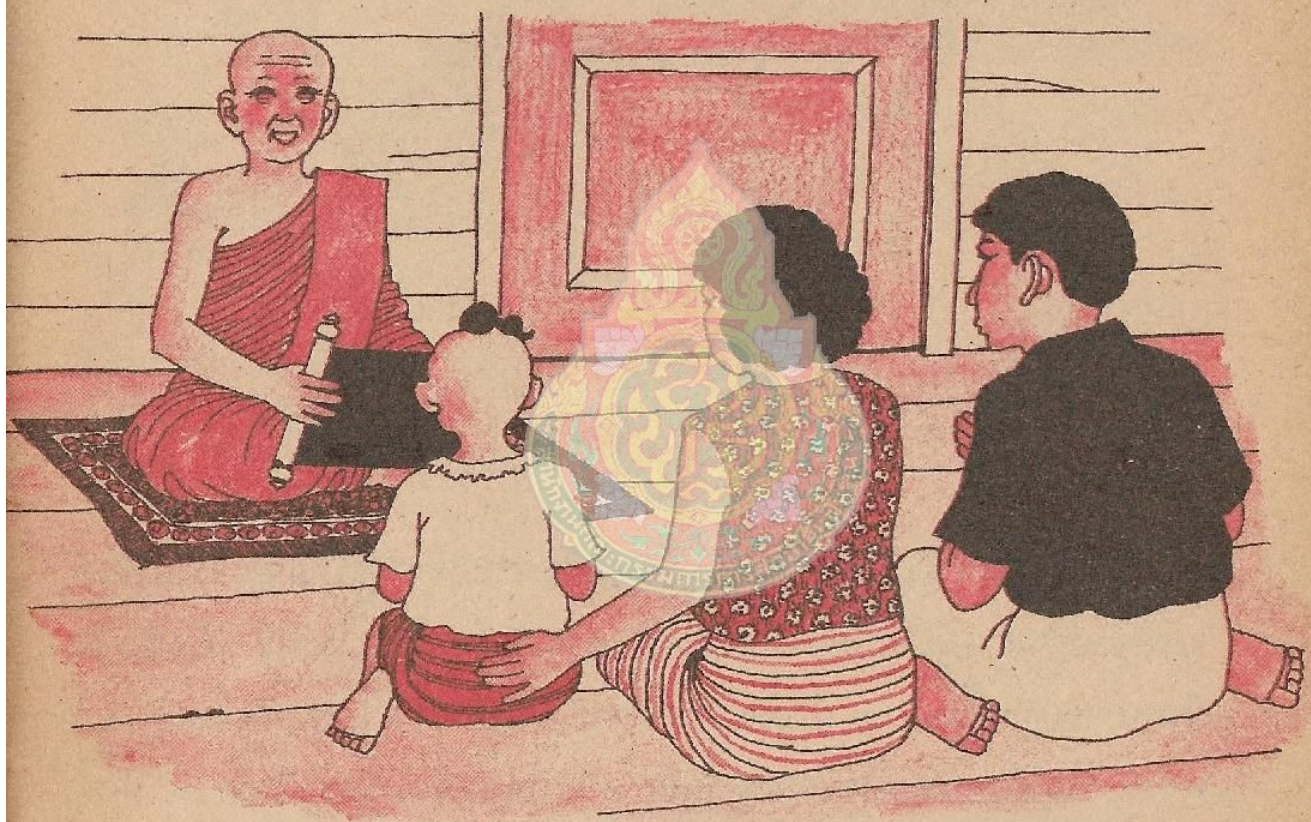
“ดีคะ ย่าเล่าเถอะคะ ฟังชื่อเรื่องแล้วยังอยากรู้”

พ่อและแม่พานึ่งหน่องไปหาท่านพระครูเจ้าอาวาสที่วัดใกล้บ้าน เพื่อให้ท่านกำหนดวันทำพิธีให้

จากการสนทนาของพ่อและท่านพระครู ทำให้นึ่งหน่องสงสัยอยู่ในใจว่าเหตุใดหนอยท่านพระครูจึงหลีกเลี่ยงไม่ให้พ่อโกนจุกนึ่งหน่องในวันอังคาร

ระหว่างทางกลับบ้าน นึ่งหน่องจึงถามพ่อว่า

“พ่อจ๋า ทำไมจึงห้ามตัดจุกวันอังคารล่ะจ๊ะ”

“อ้อ ! มีเรื่องเล่ามาว่า ครั้งหนึ่งพระอิศวรผู้เป็นเจ้า จะโสกันต์ พระขันธกุมารผู้เป็นโอรสโดยกำหนดวันอังคารเป็นวันพิธี เมื่อถึงวันนัดหมายเทพทั้งหลาย อันมีพระพรหม พระอินทร์ และเทพอื่น ๆ มาพร้อมกัน ยังขาดแต่พระนารายณ์ พระอิศวรจึงให้พระอินทร์นำสังข์ไปเป่าอัญเชิญพระนารายณ์ ซึ่งเผอิญบรรทมหลับลืมพระองค์ไป

ครั้นพระนารายณ์ ได้ยินเสียงสังข์ที่พระอินทร์เป่า ก็ตื่นบรรทมตรัสถามพระอินทร์ว่า “โลกเป็นประการใด” พระอินทร์ก็ทูลว่าได้ฤกษ์ที่จะโสกันต์พระขันธกุมารแล้ว พระนารายณ์จึงปลั่งโอษฐ์ไปว่า

“ไอ้ลูกหัวหายจะนอนให้สบายกวนใจเหลือเกิน” แล้วเสด็จตามพระอินทร์ไป ด้วยอำนาจวาจาสิทธิ์ จึงทำให้เศียรของพระขันธกุมาร

หายไป พระอิศวรจึงมีเทวบัญชาให้พระวิษณุกรรมไปยังโลกมนุษย์ โดยตรัสว่า

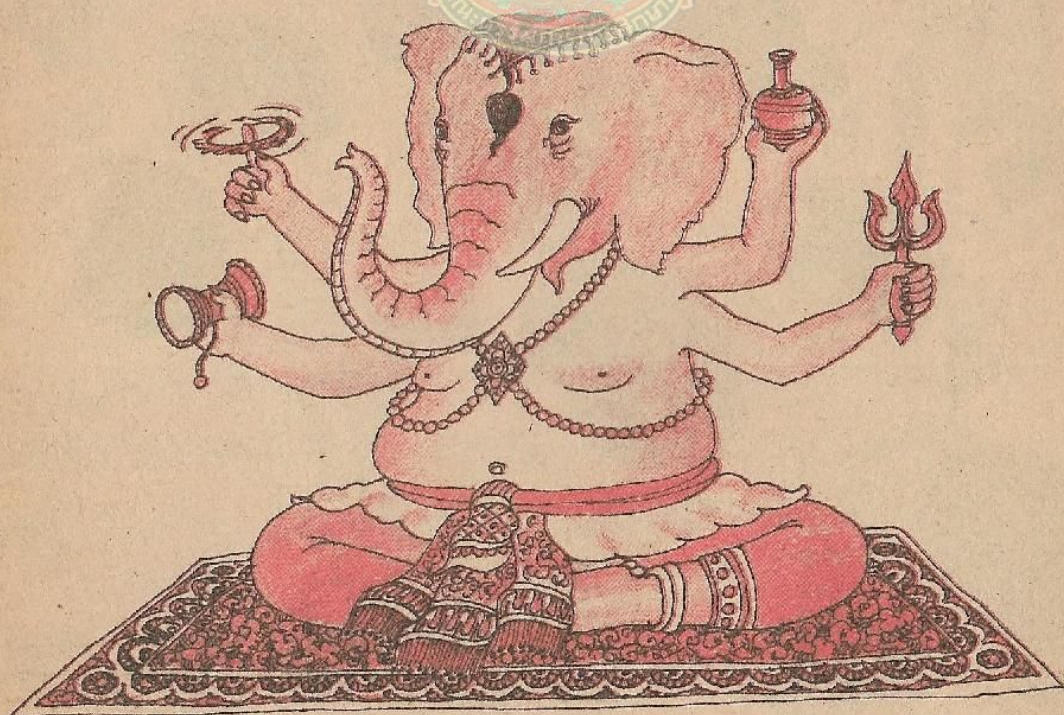
“ถ้าพบใครนอนเอาศีรษะไปทางทิศตะวันตก บุคคลนั้นก็ถึงที่ตายแล้ว ให้ตัดศีรษะมา”

พระวิษณุกรรมไปแสวงหาก็ก็นไม่พบ พระอิศวรจึงตรัสว่า “ไม่ว่าคนหรือสัตว์ให้ตัดมาทั้งนั้น”

พระวิษณุกรรมได้พบช่าง ๒ เชือกแม่ลูก นอนเอาศีรษะไปทางทิศตะวันตก จึงตัดศีรษะของช่างตัวลูกมาถวายพระอิศวร พระอิศวรก็ต่อเศียรให้กับพระขันธกุมาร พระขันธกุมารจึงมีร่างกายเป็นมนุษย์ มีเศียรเป็นช้างและได้ชื่อใหม่ว่า “พระวิฆเนศวร”

ด้วยเหตุนี้เอง จึงมีความเชื่อกันต่อ ๆ มาว่า การตัดจุกในวันอังคาร ถือเป็นวันอัปมงคล”

“สนุกจังจะ พ่อจ๋า” นิ่งหน่องตบมือชอบใจ

“แล้วยังมีความเชื่ออีกว่า การนอนหันศีรษะไปทางทิศตะวันตก
ไม่ดีจะลูก” แม่พูดปลางโยกศีรษะนี้หนึ่งห้องเล่นด้วยความเอ็นดู

หนึ่งห้องนับวันรอดด้วยใจระทึก จนใกล้วันงานก็มีเพื่อนบ้านมา
ช่วยกันเก็บกวาดบ้านเรือน ขนย้ายข้าวของให้มีบริเวณกว้างขวาง

พอถึงวันสุกดิบผู้คนก็พากันมาช่วยทำของที่บ้านของหนึ่งห้อง
มากมาย ใครถนัดของหวานก็ทำขนม ใครถนัดของคาวก็ทำอาหารกัน
เป็นที่ครึกครื้น

และแล้ววันที่หนึ่งห้องรอดคอก็มาถึง

พอเวลาประมาณบ่ายโมง พ่อก็พาหนึ่งห้องไปที่บ้านป่า ซึ่งอยู่
ห่างกันสัก ๕ - ๖ หลังคาเรือน ป้าก็จับหนึ่งห้องอาบน้ำขัดสีกวีวรรณ

ทาขมิ้น แล้วล้างออกจนสะอาด จากนั้นก็ช่วยกันแต่งตัวให้นิ่งหนึ่ง จน
 นิ่งหนึ่งแทบจะจำตัวเองไม่ได้ จุกของนิ่งหนึ่งถูกเกล้าขึ้นไปจนถึง
 เปรี๊ยะ มีเกี้ยววัดและมีปิ่นทองปักสวยงามมาก นอกจากนั้นญาติพี่น้อง
 ยังช่วยกันแต่งตัวนิ่งหนึ่ง รวากับนิ่งหนึ่งจะไปแสดงละครชาตรี ที่
 ข้อมือ ข้อเท้าสวมปะวะหล่ำกำไล แถมยังใส่สร้อยห้อยจี้

เมื่อใกล้เวลาสวดมนต์เย็น ญาติก็นำนิ่งหนึ่งไปเข้าขบวนแห่
 และส่งกระบองเพชรซึ่งถือว่าเป็นอาวุธของท้าวเวสสุวรรณ ใช้กันภูตผี
 ปีศาจ ให้นิ่งหนึ่งถือไว้

พ่อเข้ามาอุ้มนั่งหน่อง ให้ขึ้นนั่งบนหลังม้า มีคนถือกลดใหญ่
กางกั้นแสงแดด ขบวนช้างหน้าเป็นปีกลองประโคม มีทั้งเด็ก คนแก่
สาว ๆ หนุ่ม ๆ เพื่อนบ้านรำเฌิบ ๆ ไปตามจังหวะเพลง ขบวนช้างหลัง
ก็มีญาติพี่น้อง พี่ ป้า น้า อา เดินตามกันมาเป็นแถว และท้ายสุดของขบวน
ก็ยังมีเถิดเทิง ทั้งเล่นและร้องรำเป็นที่ครึกครื้น จนถึงบ้านของนั่งหน่อง

เมื่อถึงโรงพิธี ก็มีคนอุ้มนั่งหน่องไปนั่งบนพรม มีหมอนวางมือ
ขณะนั่งฟังพระสวด เมื่อรับศีลแล้วพระก็เริ่มเจริญพระพุทธมนต์ ลุงอิน
หมอทำขวัญ แต่งกายด้วยชุดนุ่งขาวห่มขาว เป็นผู้เตรียมหม้อทำนํ้ามนต์

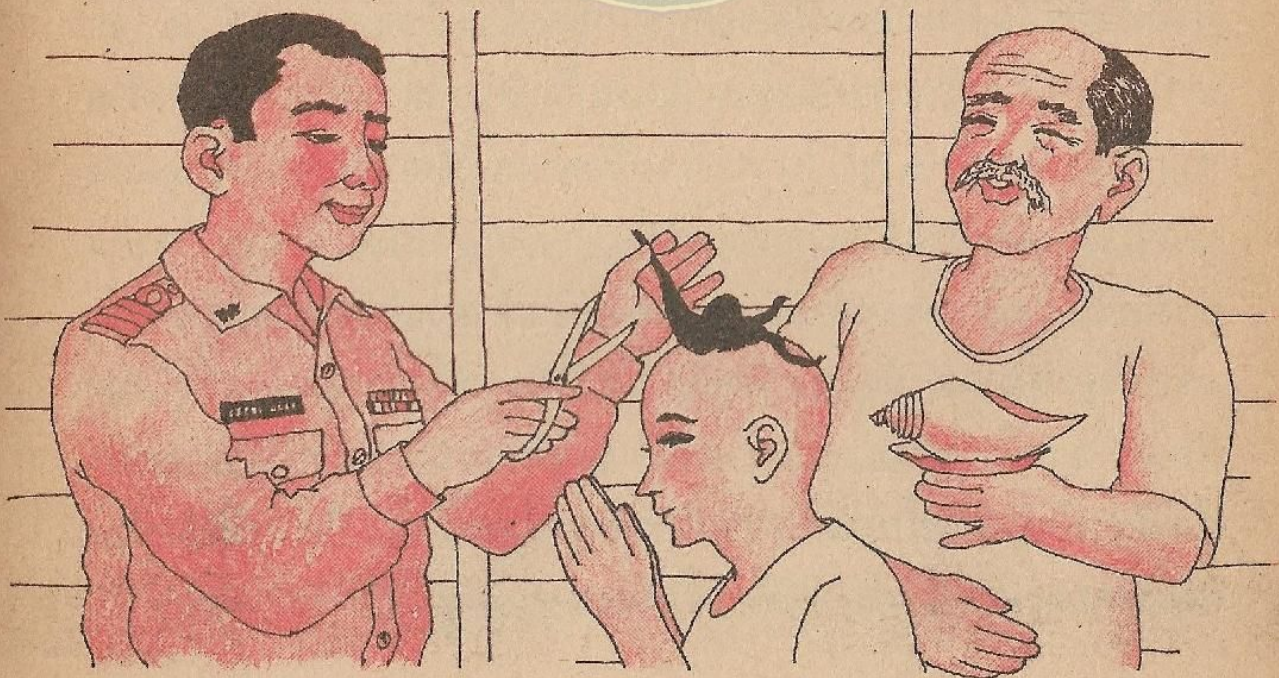

อันมีผิวมะกรูด ผักส้มป่อย ใบเงินใบทอง หย้าแพรก ใส่ลงไปในหม้อ
นํ้ามนต์ ให้พระสวดทำพิธี เมื่อฟังพระพุทธรมนต์จบแล้ว ลุงอินก็จูงมือ
นึ่งหน่องไปส่งในห้อง ปี่พาทย์ก็จะบรรเลงเพลงทั้งเดินไปและเดินกลับด้วย
นึ่งหน่องรู้สึกชื่น

ตกกลางคืน พ่อและแม่ นึ่งหน่องได้จัดให้มีลิเกสมโภชงานด้วย
นึ่งหน่องยังได้นำพวงมาลัยมะลิสด มีเงินติดบนพวงมาลัยนั้น ไปมอบ
ให้รางวัลแก่ผู้แสดงทุกคน นึ่งหน่องรู้สึกหน้าบาน ภาคภูมิใจ เมื่อเห็น
เพื่อนชายที่เคยล้อเลียนก็มานั่งดูลิเก และยังแอบมองนึ่งหน่องอยู่บ่อยครั้ง

ยังไม่ทันดึก แม่ก็มาตามให้นึ่งหน่องเข้านอน เพราะรุ่งขึ้นคือ
วันทำพิธีตัดจุก ซึ่งเป็นวันสำคัญ ต้องตื่นแต่เช้า นึ่งหน่องจึงจำใจต้อง
เข้านอน ทั้งที่ยังเสียดายลิเก

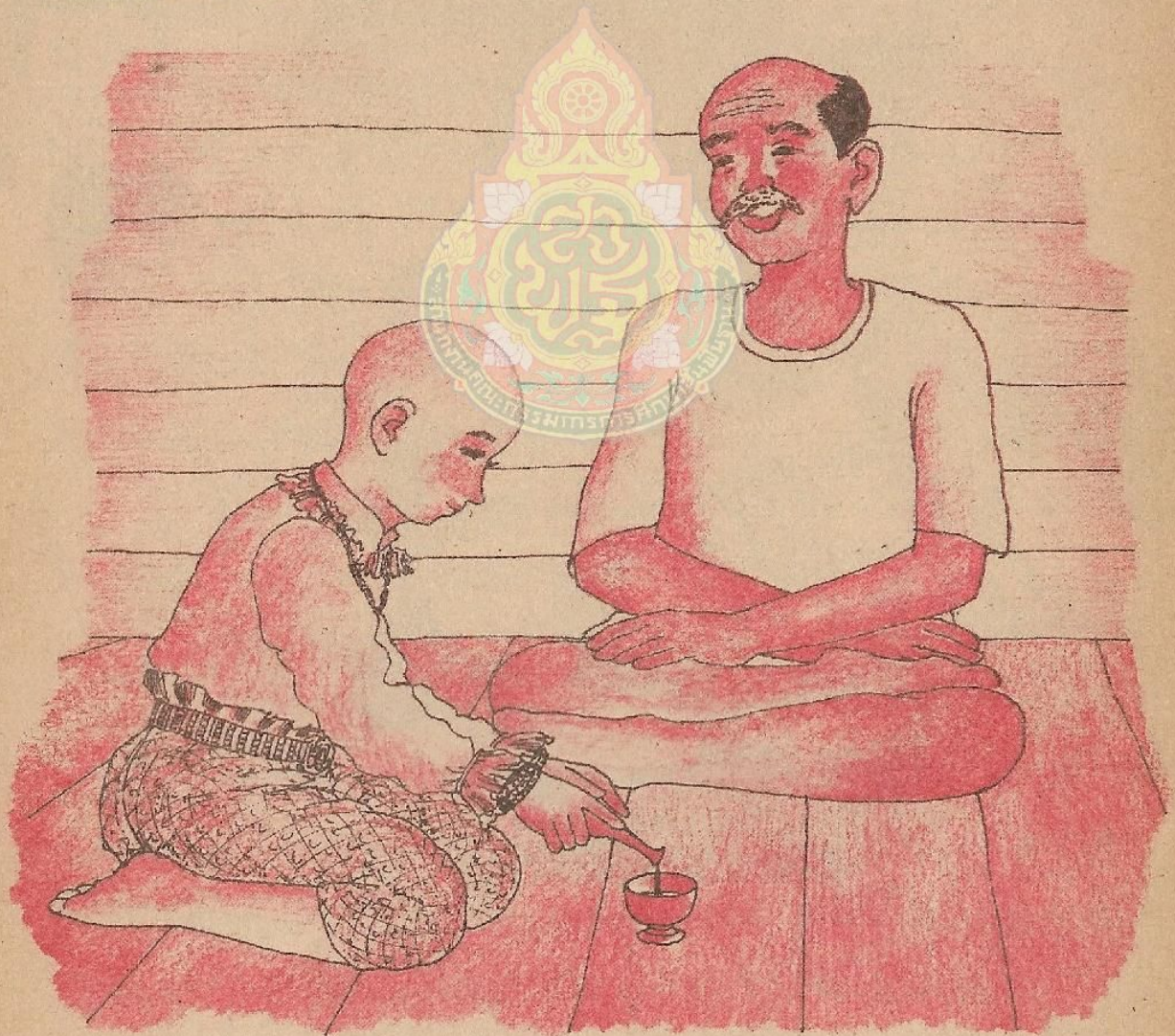
รุ่งขึ้น แม่ปลุกนึ่งหน่องแต่เช้า แต่งชุดขาว ห่มขาว มีมาลัย
มะลิสดรัดไว้รอบจุก เมื่อพระมาแล้ว ลุงอินก็เริ่มบูชาฤกษ์ ัญญเชิญสิ่ง
ศักดิ์สิทธิ์มาประสาทพรในงานนี้ แล้วเข้าไปนำนึ่งหน่องมาจากห้อง เมื่อ

ถึงที่ท่าพิธี ลุงอินก็ถอดเกี้ยวออกจากจุกแล้วแบ่งผมออกเป็น ๓ จุก เอาไปมะตูม หย้าแพรกและแหวนนพเก้า หรือแหวนพืรอด ที่ถักด้วย หย้าแพรกผูกทั้ง ๓ จุก ในระหว่างนั้นพระสงฆ์ก็เจริญพระพุทธมนต์ เมื่อจบแล้วพ่อก็ไปเชิญนายอำเภอซึ่งเป็นประธานให้มาตัดจุก ลุงอิน ส่งของขวัญให้นายอำเภอรตน้ำที่ศีรษะนั่งหมอน แล้วท่านใช้กรรไกรตัดผมจุก ออกมาจากหนึ่ง เอามีดทอง มีดเงิน และมีดนาค โกงเล่มละ ๓ ครั้งพอ เป็นพิธี จากนั้น พ่อและแม่ก็มาตัดอีก ๒ จุก เสร็จแล้วปากก็นำนั่งหมอน ส่งให้ช่างโกนผมต่อ ขณะที่ใครต่อใครตัดจุกนั่งหมอนนั้น ปี่พาทย์ก็บรรเลง เพลงตลอดเวลา นั่งหมอนรู้สึกปลื้มใจจนขนลุกชู

เมื่อนิ่งหนองโกนผมเสร็จแล้ว ลุงอินก็ให้นิ่งหนองมานั่งที่ตั้งรดน้ำ โดยให้หันหน้าไปทางทิศซึ่งเป็นทิศศรีของวันนั้น จากนั้น ญาติพี่น้องก็ มารดน้ำให้พรนึ่งหนองกันมากมาย ส่วนพ่อกับแม่ออกมารดน้ำหลังสุด จากนั้น ลุงอินก็รดเป็นคนสุดท้าย แล้วเอาใบมะตูมมาทัดหูให้นิ่งหนอง โดยบอกว่าเป็นตรีของพระนารายณ์ แล้วสวมมงคลซึ่งทำด้วยใบตาล มีผ้าขาวและด้ายดิบพันรอบจนหนา ปักด้วยดั้นเงิน ดั้นทอง เป็นตาขนม เปียกปูน ตรงกลางตาถักเป็นดอกแปดกลีบ ติดลวดดอกไม้ไหวงดงาม ให้นิ่งหนองด้วย

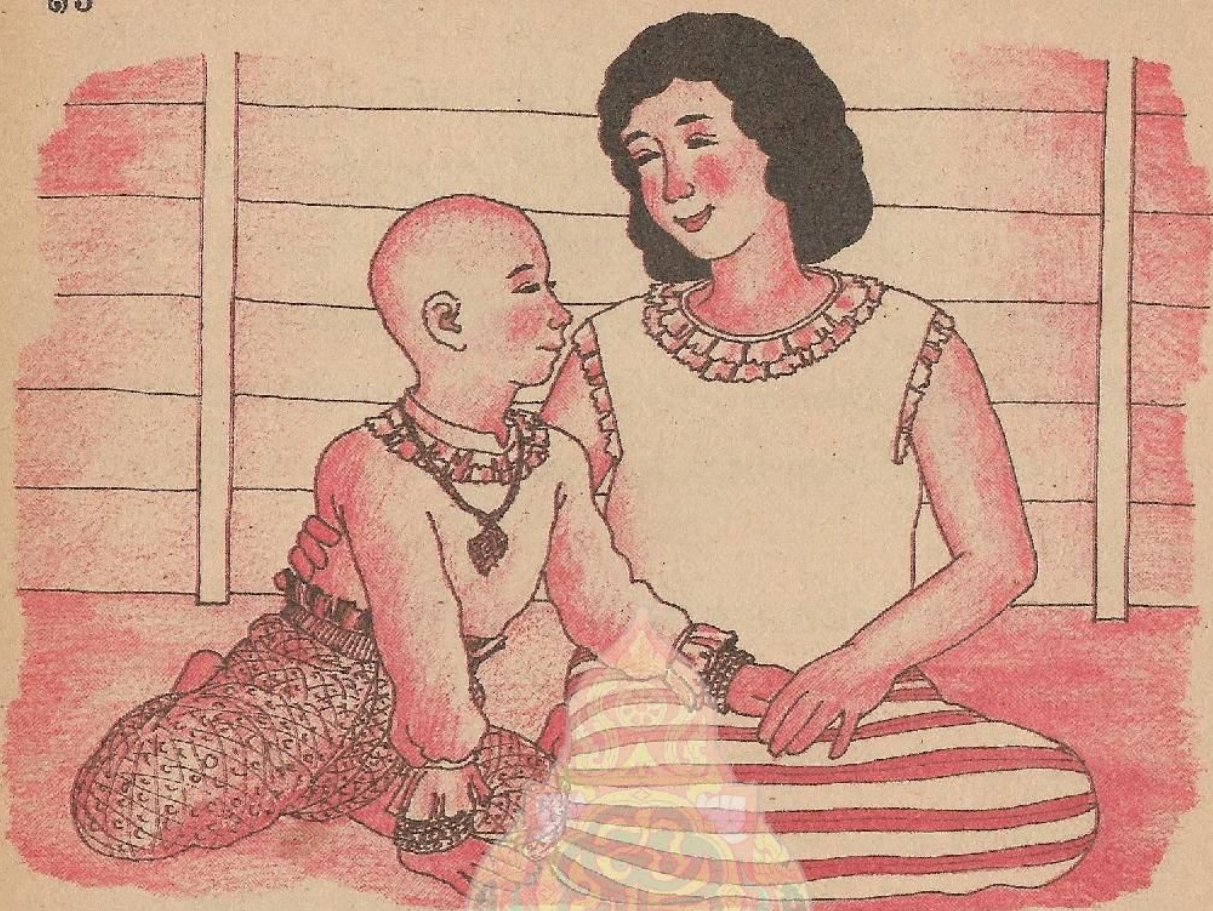

หลังจากนั้น แม็กก็พานึ่งหนึ่ง มาแต่งตัวแบบไทย ๆ นึ่งหนึ่ง แต่งชุดสีชมพู เป็นเสื้อคอตั้ง แขนยาว มีจีบระบายที่คอและแขน แม่ให้นุ่งผ้าโจงกระเบนไว้นอกเสื้อ คาดเข็มขัดทองเส้นใหญ่ของแม่ทับ ที่คอสวมสร้อยห้อยจี้ แขนและข้อเท้าก็ประดับไปด้วยสร้อยประวะหล้ากำไล เต็มไปหมด เมื่อนึ่งหนึ่งมานั่งก็ถวายเครื่องไทยทานแด่พระสงฆ์ เมื่อพระท่านเริ่มสวดถึงตอน ยถาฯ ลุงอินสอนให้นึ่งหนึ่งกรวดน้ำ จากนั้น พระสงฆ์ก็กลับ

แม่บอกให้นึ่งหนึ่งนั่งต่อไป เพราะจะต้องเวียนเทียนทำขวัญ เครื่องใช้ในพิธี นึ่งหนึ่งก็ถามแม่จนได้ความรู้ว่าเขาเรียกว่าอะไรบ้าง เช่น บายศรี ๕ ชั้น มีไม้ขนาน ๓ อัน ยอดทอง ๓ ยอด ผ้าหุ้มบายศรี ๑ ผืน โต๊ะตั้งบายศรี ๑ ตัว พร้อมเครื่องกระยาบวช มีขนมต้มแดง ต้มขาว กล้วยน้ำว่า ๑ หวี มะพร้าวอ่อน ผลไม้ ขนมต่าง ๆ ขันใส่ข้าว ๑ ขัน สำหรับปักแว่นเวียนเทียน ๑ เล่ม ใบพลู ๗ ใบ เทียนดิดแว่น ๙ เล่ม เทียนชนวน ๑ เล่ม และโถกระแจะ ๑ ที่

เมื่อถึงเวลาพิธี ทุกคนก็นั่งล้อมวงรอบบายศรี นึ่งหนึ่งนั่งตรงกลางใกล้บายศรี พ่อแม่นั่งทางขวามือของลุงอิน

จากนั้นลุงอินก็ว่าบททำขวัญ ตั้งแต่มารดาตั้งครรภ์ได้ทะนุถนอม ปรคับประคองจนลูกเติบโตใหญ่มา แล้วลุงอินก็ส่งแว่นเทียนให้พ่อแม่ โดยเวียนจากซ้ายไปขวา เมื่อครบ ๓ รอบก็เปิดผ้าคลุมบายศรีออก ส่งให้นึ่งหนึ่งถือไว้เป็นมงคล และสั่งพ่อแม่ว่าให้นำผ้าห่อบายศรีนี้วางบนที่นอนของนึ่งหนึ่ง ๓ วัน เสร็จแล้วลุงอินก็ดับเทียน โบกควันมายังนึ่งหนึ่ง ตักมะพร้าวอ่อนป้อนให้นึ่งหนึ่งกิน ๓ ช้อน แล้วใช้สายสิญจน์มากวาด

ปัตเตราะห์ ให้แก่นึ่งหน่อง และให้ศีลให้พร ให้มีแต่ความสุขความเจริญ
ต่อจากนั้นก็บอกนึ่งหน่องว่าเสร็จพิธี

นึ่งหน่องลืบทีรชะอย่างเขิน ๆ รู้สึกเบาและสบาย

“แม่ แล้วผมหน่ออยู่ไหนจ๊ะ”

“อ้อ ลุงอินใส่กระตุงบายศรี ไปลอยในแม่น้ำจ๊ะ เพื่อจะได้เป็น
มงคล เกิดความร่มเย็นแก่ลูก เอาละทีนี้ลูกแม่โตแล้วนะจ๊ะ อย่าวิ่งเป็น
ทะโมนไพรไปอีก”

แม่บอกพลางโอบตัวนึ่งหน่องเข้าไว้ในอ้อมแขน นึ่งหน่องรู้สึกตัว
เหมือนกันว่า พอจุกบนตีสระนึ่งหน่องหลุดออกไป นึ่งหน่องก็ดูโตเป็น
สาวขึ้นมาทันที

“เป็นอย่างไร นิดหน้อยฟังคุณย่าเล่าเพล็นเลยนะ”

“ค่ะ คุณแม่จะทำให้นิดหน่อยเหมือน คุณทวดทำให้คุณย่า
นั่งยองๆ ใหม่นะคะ”

“บางอย่างคงต้องทำ แต่บางอย่างก็คงจะต้องงดไปบ้างจ๊ะ”

“ค่ะ นิดหน่อยก็ว่าอย่างนั้น กลัวเขินเหมือนคุณย่า คงแยءพอ ๆ
กับถูกเพื่อน ๆ ล้อนะคะ แต่เอาเถอะ นิดหน่อยก็คงจะต้องทนให้เพื่อน ๆ
ล้อว่า หัวโหล่นโกลนใหม่ ๆ ค่ะ ขี้ไต้มาใส่หัวโหล่น ไปสักพัก แล้วหลังจากนี้
ก็จะไม่มีใครล้อนิดหน่อยได้อีกต่อไปแล้ว”

คำที่ควรรู้

กระแจะ	ผงเครื่องหอมต่าง ๆ ที่ประสมกันสำหรับทาหรือเจิม
กระบองเพชร	ใบตาลที่ขมวดปลายลงอักขระ ใช้ในพิธีตรุษและ โกนจุก
กระยาบวช	เครื่องกินที่ไม่เจือด้วยของสดคาว
กำไล	เครื่องประดับสำหรับสวมข้อมือ ข้อเท้า ทำด้วยเงิน หรือทอง
เกี้ยว	เครื่องประดับศีรษะ เครื่องสวมจุก
เครื่องไทยทาน	ของควรให้ ของสำหรับทำทาน
ฉวีวรรณ	ผิว พรรณ เช่น ผิวเนื้อ
ตั้ง	โต๊ะสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ สำหรับรองเท้าหรือนั่ง
ท้าวเวสสุวรรณ	ชื่อท้าวจาตุมาหาราของค์หนึ่ง ประจำทิศอุดร บางครั้ง เรียกท้าวภูเวร
เถิดเทิง	กลองยาว
เทียนชนวน	เทียนที่จุดไปต่อกับเทียนอื่น ๆ
นพเก้า	แก้วเก้าอย่างคือ เพชร หัษติม มรกต บุศราคัม โกเมน นิล มุกดา เพทาย และ ไพฑูรย์
บัญชา	คำสั่ง
บายศรี	เครื่องเชิญขวัญหรือรับขวัญ ทำด้วยใบตอง รูป คล้ายกระทง
ปะวะหล้า	เครื่องประดับสำหรับผูกข้อมือ ทำเป็นลูกกลม ๆ คล้าย ลูกประคำ

ปีพาทย์	เครื่องประโคมโดยมีปีเป็นหลัก ต่อไปมี กลองใหญ่ ตะโพน ระนาด ซ้องวง ฯลฯ
พระขันธกุมาร	เป็นลูกพระอิศวรกับพระอุมา มีหลายชื่อ เช่น มหาเสนา เพราะถือว่าเป็นเทพเสนาบดี และเป็นเทพเจ้าแห่งสงคราม
พระนารายณ์	ชื่อพระเป็นเจ้าองค์หนึ่งของศาสนาพราหมณ์ เมื่อโลกได้รับความเดือดร้อนก็จะลงมาช่วยขจัดปัญหา เมื่อเสร็จกิจแล้วเสด็จกลับ
พระพรหม	ชื่อพระเป็นเจ้าผู้สร้างโลก ตามศาสนาพราหมณ์
พระวิฆเนศวร	เทพองค์หนึ่งมีพระเศียรเป็นช้าง ถือว่าถ้าบูชาแล้ว ป้องกันความขัดข้องที่จะเกิดมีขึ้นได้
พระอินทร์	ผู้เป็นใหญ่อยู่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์
พระอิศวร	ชื่อเรียกพระศิวะซึ่งเป็นพระเจ้าองค์หนึ่งของพราหมณ์
มงคล	ความสุข ความเจริญ สิ่งที่น่ามาซึ่งความสุข ความถาวร
ฤกษ์ (เริก)	คราวหรือเวลาซึ่งเหมาะเป็นชัยมงคล
ละครชาตรี	ชื่อละครที่เล่นแบบปักข์ได้
วันสุกดิบ	ก่อนวันมีงานใหญ่ ๑ วัน
แว่น	เครื่องติดเทียนแบบ ๆ ทำด้วยเงิน ทอง หรือทองเหลือง สำหรับติดเทียนเวียนในการทำขวัญต่าง ๆ
ศรี	มิ่ง ขวัญ ความสง่า มงคล
เศียร	หัว

- สังข์ หอยชนิดหนึ่งสีขาว ใช้สำหรับหลังน้ำมนต์ หรือเป่าในงานมงคล
- สายสิญจน์ เส้นด้ายยาว ๆ ที่เอามาวงรอบบ้านเรือน หรือที่พระถือเมื่อเวลาสวดมนต์ เพื่อให้เป็นมงคล
- โสกันต์ โขนจุก
- แหวนพิรอด แหวนศักดิ์สิทธิ์ชนิดหนึ่ง ถักด้วยเชือก ลงยันต์เป็นเครื่องราง
- โอษฐ์ ปาก

หนังสือค้นคว้า

- ณัฐภัทร นาวิกชีวัน. พระราชพิธีโสกันต์. กรุงเทพมหานคร : กรม
ศิลปากร, ๒๕๑๘.
- แปลก สนธิรักษ์. ลัทธิประเพณีและพิธีกรรม. พระนคร : บรรณา
การ, ๒๕๑๕.
- ยุรคินทร์ วิริยะบุรณะ. ประเพณีไทยฉบับพระมหाराชครู. พระนคร:
โรงพิมพ์ประจักษ์วิทยา, ๒๕๑๑.

คณะผู้จัดทำ

นางสุนันท์ อุดมเวช
นางพูนเพชร บุญประเสริฐ
นางพยอม สุขมาก
นางไพเราะ นีละคุปต์
นายประพันธ์ อุบลธรรม
นายวัชรินทร์ โสไกร
นายไกรพุทธ เพชรรัตนกุล
นายอุดมศักดิ์ บุรีกุล

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ วก. ๓๓/๒๕๒๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจและพิจารณาหนังสืออ่านเพิ่มเติม
ระดับประถมศึกษา ที่ท้องถิ่นจัดทำ

เพื่อให้สื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ โดยเฉพาะ
หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่กรมวิชาการสนับสนุนขบวนการศึกษาและจังหวัดต่าง ๆ จัดทำ มีคุณภาพและเหมาะสม
กับความต้องการของท้องถิ่น จึงแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจและพิจารณาหนังสืออ่านเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้น
ดังรายนามต่อไปนี้

๑. นายโกวิท วรพิพัฒน์	ที่ปรึกษา
๒. ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหนังสือ	ที่ปรึกษา
๓. นางสาวพัฒนา ภาสบุตร	ประธานกรรมการ
๔. นางสิรินทร์ ช่างโซติ	กรรมการ
๕. นายสมพงษ์ พลสุรย์	กรรมการ
๖. นายวิริยะ สิริสิงห์	กรรมการ
๗. นางทัศนีย์ เข้มมณี	กรรมการ
๘. นายเปื้อง เปื่อยนสายสืบ	กรรมการ
๙. นางมีบุญ มาดอมาน	กรรมการ
๑๐. นายมานพ กาละดี	กรรมการ
๑๑. นางสาวน้ำทิพย์ อักษรกุล	กรรมการ
๑๒. นางสาวประไพ วัฒนพงษ์	กรรมการ
๑๓. นายบุญ ธรรมมิตร	กรรมการ
๑๔. นายไสว มาลาทอง	กรรมการ
๑๕. นางรัตนา ภาชาฤทธิ์	กรรมการและเลขานุการ
๑๖. นางสาวฉวีวรรณ สุขสมจิตร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการนี้มีอำนาจพิจารณาเชิญผู้ทรงคุณวุฒิร่วมตรวจและพิจารณาสื่อการเรียน
ดังกล่าวได้ตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๒๕

(นายอบ ทองไข่มุกต์)

ผู้ตรวจราชการกระทรวง ศึกษาราชการแทน

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เลขที่

พิมพ์ที่โรงพิมพ์สุรสาธาณพริ้ง

นายกำธร สติรกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

๓๕๘ : ๒๖ - ๒๗ (๑)